

Cultura amb els ciutadans i ciutadanes (27-2-04)

Senyores i senyors,

els agraeixo profundament que hagin volgut acompanyar-me avui. Els candidats busquem el suport dels intel·lectuals i de la gent de la cultura com a portaveus de la societat i com a referents del que la gent pensa.

Només cal recordar els dos últims actes de lliurament dels premis Goya i com la gent del cinema va ser capaç de fer entrar la realitat a la cerimònia.

Precisament per això, avui la vostra presència és més preciosa que mai, per això us agraeixo més que mai que estigueu aquí, perquè ara més que mai necessitem de la Cultura.

Si alguna cosa ha posat de manifest l'aire convuls d'aquestes setmanes és que aquest país necessita Cultura, necessita que la gent llegeixi més per entendre's més, perquè la Cultura és la millor vacuna contra la demagògia i la intolerància.

Però aquest país necessita sobretot que les diferents cultures que hi conviuen es coneixin i s'intercanviïn. Sovint ens queixem de la poca recepció que tenen els nostres productes culturals a la resta d'Espanya sense parar-nos a analitzar quin grau de penetració cultural tenen els productes culturals bascos o gallecs, per exemple, a casa nostra.

Ens cal, per tant, i especialment en aquests moments, implementar el federalisme cultural, més que com a enriquiment personal, com a eina fonamental de convivència.

Aquesta ha de ser una de les feines bàsiques d'un Ministeri de Cultura entès com a Ministeri de les Cultures: propiciar l'acostament i l'entesa entre les diverses cultures del país. Acomplint aquesta comesa, el Ministeri donaria per més que justificada la seva existència, posada en dubte des d'alguns àmbits del nacionalisme.

Hem viscut vuit anys de plom al Ministeri de Cultura, primer per les polítiques inexistents d'Esperanza Aguirre –la seguidora de “Sara Mago”- i Mariano Rajoy; després per les polítiques regressives, tardofranquistes, de la ministra del Castillo.

Els vuit anys de govern de la dreta espanyola han estat anys de clientelisme i sectarisme com a criteris per a assignar els pressupostos culturals, de criminalització de les organitzacions cíviques i culturals i de potenciació d'una cultura banal.

Han estat vuit anys de rebuig a la nostra històrica diversitat cultural; de manca de programacions culturals consistentes, d'exclusió dels joves creadors inquietos; anys, en definitiva, de menyspreu a la cultura.

Queda molt per fer, per tant, i molt per refer en matèria de Cultura.

Els socialistes volem estendre una idea central durant aquestes dues setmanes: derrotar el PP és possible perquè ho vol la gent. I el vot a les candidatures socialistes és la millor garantia per a fer possible el canvi a Espanya que vol dir, també, el canvi en l'orientació de la política cultural.

En definitiva, cal obrir –a partir del 14 de març- una nova etapa, també en el terreny cultural.

Una nou cicle, impulsat per un Govern presidit per José Luis Rodríguez Zapatero, que renovi l'aposta per un model

cultural basat en el respecte, el diàleg i la col·laboració amb tots els sectors implicats.

Un nou cicle amb un Govern amic a Espanya, amb voluntat de col·laborar colze a colze amb el Govern de Catalunya del President Maragall i amb la Consellera Caterina Mieras.

Cal que ens coneguem i ens entenguem, aquest és un primer pas que cal reclamar a una política cultural en l'àmbit estatal

Però cal també que aquest Ministeri de les Cultures, al que feia referència, ens ajudi a promocionar-nos fora, ajudi a fer conèixer la cultura catalana a la resta del món. L'Instituto Cervantes ha de ser un instrument al servei de totes les cultures de l'Estat.

Però, evidentment, cal analitzar les polítiques concretes que haurà de dur a terme i com aquestes polítiques incideixen en el nostre territori, on tenim traspassades a la Generalitat les competències en matèria de cultura.

Cal, primer de tot, una política d'entesa en grans infraestructures culturals, tant pel que fa a la finalització de les que manquen -la biblioteca central de Barcelona, l'arxiu

provincial de Barcelona o el museu arqueològic de Tarragona- com al manteniment de les que tenim.

Cal la incorporació de l'Estat en el finançament dels grans equipaments culturals catalans de referència, que han de formar part de les xarxes estatals i europees com el CCCB i especialment el MNAC, que és literalment una vergonya que deu anys després de la seva inauguració encara estigui inacabat.

Ha de fer feina, molta feina, el Ministeri de Cultura a Catalunya. Ha d'ajudar, per exemple, la nostra indústria editorial, que encara és la primera del país però que està perdent força respecte Madrid i respecte altres realitats emergents com Andalusia.

Si el Ministeri ajuda la indústria editorial andalusa i madrilenya, sobretot pel que fa a la seva projecció internacional, per què no ha de fer el mateix amb la catalana?

Cal, finalment, que el Ministeri posi ordre i posi remei a qüestions que depassen l'àmbit estrictament català però que l'afecten i l'influeixen, qüestions com l'IVA de la música o de la indústria editorial i el preu fix del llibre.

El model cultural que els socialistes defensem per a Espanya és bàsicament una aposta per retornar la cultura als ciutadans i ciutadanes, tot tractant-la com el que és: una de les més importants àrees polítiques de govern, un autèntic servei públic, una clara prioritat política.

Volem un país de ciutadans i ciutadanes cultes, lliures, conscients, capaços de treure el màxim profit de les noves tecnologies, ciutadans que no siguin simples espectadors o consumidors, ciutadans que valorin, coneguin i gaudeixin de la diversitat cultural d'Espanya, d'Europa i del món.

Ens proposem, en definitiva, portar la cultura al nucli de les decisions polítiques, reconeixent així el seu paper central en la identitat diversa del nostre país, en el sistema de llibertats, en la qualitat de vida de les persones, en la riquesa i dinamisme de la nostra societat.

Per a això, definim una sèrie de grans línies estratègiques que marcaran l'acció d'un futur govern socialista, presidit per José Luis Rodríguez Zapatero.

- Donarem el reconeixement que pertoca a la diversitat cultural i lingüística d'Espanya, entenent-la com una riquesa i no com una amenaça.
- Ens entendrem i col·laborarem amb el món local i les comunitats autònomes, aplicant al màxim el principi de subsidiarietat: és a dir, gestionar i decidir sempre el més a prop possible de les persones i del territori.
- Ens negarem a acceptar que la cultura sigui simplement un producte, una mercaderia, i aplicarem criteris d'excepcionalitat i d'interès públic pel que fa a totes les fases dels circuits culturals.
- Incrementarem el pressupost que el Govern dedica a la cultura.
- Apostarem per la projecció exterior de les nostres cultures, partint del respecte a la unitat i la pluralitat del nostre país.
- L'Estat invertirà decididament en els creadors culturals i potenciarà la formació en aquest camp, de manera que a mig i llarg termini viurem una explosió de creativitat, de qualitat i de quantitat.

- Revisarem, millorarem i potenciarem els sistemes de finançament de la producció cultural.
- Donarem als mitjans de comunicació públics un paper clau en la cultura i l'educació. Seran autèntics motors de la creació i producció culturals. Serem bel·ligerants amb la "televisió escombraria" i recuperarem i dignificarem la televisió com a servei públic, cosa no incompatible ni amb l'entreteniment ni amb la rendibilitat o les audiències.
- Finalment, impulsarem els continguts culturals i de qualitat als nous mitjans i tecnologies de la informació i universalitzarem l'accés a internet.

Aquests són els grans eixos d'un programa que, tot seguit, els exposaré de forma més completa. Però, per desenvolupar-lo cal prendre abans una decisió política, que sigui coherent amb el discurs programàtic i amb el relleu que volem donar a l'acció governamental en el camp de la cultura.

Per a això, crearem un Ministeri per a la Cultura i la Comunicació amb competències en cultura, comunicació i

innovació. Aquesta estructura que proposem és la que permetrà posar la cultura al centre de les principals línies d'actuació política d'un govern progressista, d'esquerres.

Un govern que es compromet a treballar per la llibertat, per obrir nous horitzons culturals a milions de persones, per obrir portes a la creativitat.

- Ens proposem potenciar un diàleg ric entre les cultures d'Espanya i també envers les cultures de la resta del món. Hem de transformar l'Instituto Cervantes perquè sigui la punta de llança d'aquesta estratègia a nivell internacional, impulsar una Llei de Diversitat Cultural i crear un Observatori de la Diversitat Lingüística, en col·laboració amb els governs autonòmics i el món local.
- Ens proposem situar la cultura en el primer nivell de les polítiques d'Estat. Això vol dir, a més del que ja he esmentat pel que fa a la organització i estructura del propi Govern, crear un Consell de les Arts i les Cultures, donar nova vida i un paper destacat a la Conferència de Consellers i Conselleres de Cultura, dedicar l'1% del pressupost a cultura en un termini de 4 anys i aplicar efectivament l'1% de les inversions en obres públiques per a accions culturals.

- Volem també potenciar i coordinar les inversions culturals de les caixes d'estalvis, per tal que contribueixin més eficaçment a aquest esforç col·lectiu extraordinari que ens plantegem.
- Impulsarem un pla integral de suport a la creació, amb una nova Llei del Mecenatge, que aprofiti intel·ligentment els recursos privats, amb un pla de contractes-programa per a la creació i producció artística que substitueixi un sistema caduc de subvencions i beques, i amb nous plans d'ensenyament artístic.
- Impulsarem plans estratègics per a les arts escèniques, la producció de cinema, la música, la creació literària, la fotografia, les arts visuals i digitals. I en aquest context, afavorirem la universalització de l'accés a les noves tecnologies, a continguts culturals i artístics, la digitalització del nostre patrimoni cultural i la creació d'una xarxa digital de museus.
- En paral·lel, entenem que cal enfortir el teixit industrial i empresarial al voltant del món de la cultura. Sense una forta xarxa d'empreses competitives no veiem viable el compromís de garantir i potenciar la diversitat cultural.

En aquest sentit, impulsarem una Llei d'Excepcionalitat Cultural, que eviti els actuals abusos i fenòmens de concentració empresarial especialment en els sectors més amenaçats com el cinema, la música, les arts escèniques i visuals.

- Crearem un nou IVA cultural, amb un 1% per a la producció escrita i un 4% per a la música.
- En aquest paquet de mesures, la televisió pública esdevindrà una eina clau. Volem una televisió pública lliure, independent, de qualitat, amb valors culturals i socials. Així, crearem un Consell de la Comunicació Audiovisual, un codi ètic televisiu, impulsarem les figures dels defensors dels espectadors, reorientarem la segona cadena de TVE cap als continguts culturals i educatius, crearem nous canals digitals públics també de cultura i educació i potenciarem aquests continguts en els horaris de "prime time", amb mesures fiscals i de patrocini.
- Pel que fa als equipaments culturals, impulsarem una nova generació d'equipaments i infraestructures del segle XXI: acabant la xarxa de biblioteques provincials, connectant tots els equipaments d'aquest àmbit digitalment, transformant els sistemes de gestió i

d'atenció a les demandes dels ciutadans. Volem crear una xarxa de centres d'accés al coneixement, impulsar un segon pla de modernització d'espais culturals i un pla extraordinari de dotacions bibliotecàries.

- Finalment, volem prendre posicions en els espais internacionals amb els quals tenim una relació més intensa: Llatinoamèrica, Europa, el Magrib. Tenim una responsabilitat i un paper a jugar en l'enfortiment de la cultura llatinoamericana i mediterrània i volem ser un pont entre Europa i aquestes altres cultures. Aquí ens proposem impulsar programes de beques per a nous talents de cadascun d'aquests àmbits, afavorint el coneixement mutu, l'intercanvi, la cooperació.

Sé que aquest conjunt d'estratègies i mesures que us acabo de presentar pot semblar-vos molt dens i molt ambiciós.

És certament un programa ambiciós. Tinc el convenciment –i m'han de permetre que aprofiti aquesta ocasió per a expressar-lo– que és el millor programa cultural d'àmbit estatal que l'esquerra ha elabora en la nostra jove experiència democràtica.

Un programa que aposta per una estreta cooperació amb el món local, amb les comunitats autònomes. Un programa de diàleg i no de confrontació. Un programa d'interès públic i no d'interessos econòmics privats.

I és així perquè aquest és un programa pensat per governar. Un programa perquè tinguem l'Espanya, la cultura, les cultures que ens mereixem.

Aquest és el nostre compromís i els demano la seva confiança i la seva complicitat per convertir-lo en realitat.

La complicitat, en definitiva, d'una cultura catalana que anhela un nou horitzó de progrés -des de la llibertat i el treball en comú-, per a les cultures espanyoles.

Moltes gràcies.